

Compilation of the establishment counseling model of the immigrant's identity status based on "returning to oneself" extracted from the metaphors of masnavi manavi stories

Maryam Yavari¹, Masoumeh Esmaeili², Somayeh Kazemian³, Fereshteh Ahmadi⁴

1. Ph.D Candidate in Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. E-mail: maryamyavaryalameft@yahoo.com
2. Full Professor, Department of Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. E-mail: m.esmaeili@atu.ac.ir
3. Assistant Professor, Department of Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. E-mail: S.Kazemian@atu.ac.ir
4. Full Professor, Department of Social Work and Criminology, Faculty of Health and Occupational Studies, University of Gävle, Gävle, Sweden. E-mail: Faw@hig.se

ARTICLE INFO

Article type:
Research Article

Article history:
Received 05 August 2022
Received in revised form
01 September 2022
Accepted 12 October
2022
Published Online 21
March 2023

Keywords:
identity status,
return to oneself,
metaphor,
masnavi manavi

ABSTRACT

Background: Identity is a dynamic construct and will change under different cultural conditions. Immigrants, facing the host country, react differently in order to adapt their identity to the new cultural conditions. Despite the high importance of identity and its changes in different cultural and geographical conditions and how a new identity base is formed in immigrants, none of the researches have specifically addressed the identity confusion caused by migration and how to help the individual in redefining identity as a dynamic matter.

Aims: The current research aimed at developing a model to help immigrant students form an established identity status focusing on "returning to oneself".

Methods: This research was conducted with a qualitative approach and a classical hermeneutic method. The current research community is the famous work of Maulana Jalaluddin Muhammad Balkhi, i.e., Masnavi Manavi, and the target sample, according to the content of the research, is two stories; of "Ni Namah" and "The Maid and the King" from Masnav's first book. These two stories are often cited as documentary sources. The primary coding was based on the hermeneutic method emphasizing the metaphorical side of the mentioned stories. The underlying structure of the research was drawn through the descriptive and interpretive processes; the underlying structure of the research was drawn.

Results: Data analysis results were formulated in the counseling form model comprising six processes: 1) therapeutic alliance, 2) discovering the person desired, 3) raising awareness, 4) searching for origin, 5) unifying, and 6) termination. Each process has its unique content, purpose, and techniques.

Conclusion: The establishment model of the identity status based on "returning to oneself", based on the components and theoretical framework obtained, can be utilized for solving the identity challenges of immigrant students.

Citation: Yavari, M., Esmaeili, M., Kazemian, S., & Ahmadi, F. (2023). Compilation of the establishment counseling model of the immigrant's identity status based on "returning to oneself" extracted from the metaphors of masnavi manavi stories. *Journal of Psychological Science*, 22(121), 71-92. <https://psychologicalscience.ir/article-1-1785-fa.html>

Journal of Psychological Science, Vol. 22, No. 121, April, 2023

© The Author(s). DOI: [10.52547/JPS.22.121.71](https://doi.org/10.52547/JPS.22.121.71)

✉ **Corresponding Author:** Masoumeh Esmaeili, Full Professor, Department of Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.
E-mail: m.esmaeili@atu.ac.ir, Tel: (+98) 2144737510

Extended Abstract

Introduction

One of the challenging questions every human encounter during adolescence and early youth is “who am I?”. This question may remain unanswered for many years. Here, the main issue is how a person may not like past or future persons. However he is unique. Humans facing these questions often ask themselves “How should I live?”; “Which profession should I choose?”; “What should I do about future life?”; And “what are my beliefs and values?”. Having gathered enough information and experiences in life, this human finally achieves this answer: “I am myself” (Yahyazadeh et al. 2018). In contrast to essentialism which tries to show identity as a natural and static object, it should be said that, identity is a historical and likely object. Based on the constructivist approach, identity equals making through life. Hence “identity” is a concept between being and becoming (Shajari, 2012). Human object earns different roles based on prevailing ideological and cultural values, including, age, gender, language, social class, and nationality. Need and desire for discourse shape this identity. Meanwhile, changing the place of living can result in changes in identity (Phillips, 2006). One patent type of this change in place for the human object is “immigration.” When immigrating, the person with all his homeland values and personal and social identity enters a new land with a different culture (Fallah, et.al., 2016). Maulana believes that a human being has a challenging complexity in his life, that to know himself (Homayi, 2013). According to Warriner (2017), moving beyond national borders leads to integrating native - defined identity.

In this study, we tried to develop a pattern based on ‘Masnavi stories’ that can help people with the immigration experience to find themselves and create a new “identity status.” To this end, we concentrate on “returning to self.” It means that persons immigrating to a foreign land may face numerous cultural and identical components inconsistent with their homeland’s. This issue has a twofold result: either it may lead to adaptation to the foreign culture and identity and forgetting his roots and values, or it

may lead to remaining in his traditional culture and identity. The latter can create identity confusion.

In this study, we tried to help such people to create an identity between these two extremes: neither forget his self, nor the new culture and identical components. This way, the human object can honor “return to self” regarding the foreign land.

Method

This research was conducted with a qualitative approach and a classical hermeneutic method based on Schleier Macher’s theories and the fusion of the horizon’s process. The current research community is the famous work of Maulana Jalaluddin Muhammad Balkhi, i.e., Masnavi Manavi. According to the content of the research, the chosen sample is two stories of; “Ni Nama” and “The maid and the King” from the first Masnavi book. These two stories are cited as documentary sources. The primary coding was done based on the hermeneutic method emphasizing the metaphorical side of the stories. Markedly, the underlying structure was drawn through the descriptive and interpretive processes. In this study, having read the two stories and related authentic interpretations in detail, a review and a classification of the main concepts, metaphors, and hidden meanings were extracted based on counseling courses. Also, the Delphi method was used to validate the model.

Results

Data analysis results were formulated in the form of a counseling model with six processes:

- 1) Therapeutic alliance: In this model, the therapeutic alliance or relationship is defined as a me-your relationship that with these main components: authentic presence, self-expression, revision of identity and kind of being.
- 2) Discovering the purpose of self: This process formulates two main subprocesses of the identical situation and related components and assessing these processes by the client.
- 3) Awareness: One of the most vital components of this model is that, the client must be aware of his identity status and situation in his developmental stages through life.

- 4) Searching for origin: In this stage of the therapeutic process, the principle purpose is to try to find the origin of self and to give attention to the cultural and identical components of the homeland.
- 5) Giving unity: In this model, the therapist does not want to change the client's identity inflexibly. In contrast, they try to integrate the cultural and identical components of the homeland and host country.
- 6) Ending: The ultimate purpose in this model is "to achieve", meaning the client can achieve to "established identity status". When the therapist and client accomplish this, the therapy process ends.

Conclusion

This aim study was aimed at establishing a model of identity status based on "returning to oneself" based on the theoretical framework obtained that could be utilized in solving the identity challenges of immigrant students.

The main axes in this model are; lostness, alienation, and separation of identity known as the most severe problems in an immigrant society. Levin (2001) believes that an identity crisis results from an of incompatibility between pre-made identity and the total value system in the new society. It also may be result of social interactions in the new society. In other words, this new system significantly increases or decreases the severity of identity crises in facing new societal structure. Therefore, to avoid an identity crisis and to achieve internal integration, a person facing a new and foreign society should restructure his identity. Foroutan (2012) believes that the level of cultural differences related to identity in the homeland and host country is vital in delivering identity and gender roles in the immigration process. Following, we described the stages of the model. In confirmation of what we call - "therapeutic alliance"- , Priebe, et al. (2006) believe that therapeutic alliance is prominent variable and an essential issue in successful therapy. In the second stage of this model, "discovering the purpose of the self", the purpose is to understand the alienation and the type of belonging to the homeland and the host country' identity. This result is aligned with Watson and Flamez, that

"assessment" is one of the regular dimensions in counseling and psychotherapy.

In the third stage of the model, "awareness", we conclude that increasing awareness and creating insight has always been one of the vital change processes in psychotherapy.

Maulana believes human is his beliefs, experiences, knowledge, thoughts, and accumulations (Rajabi, 2013). The fourth stage of the model, "searching for origin," means returning to oneself. From the onset of the Masnavi, Maulana is constantly talking about returning to origin with the metaphor of "Neyestan" (Fatehi & Ekhlasi, 2011). Consistently, Goldman and Kernis's (2002) study showed that originality correlates with high self-esteem and life satisfaction. On the other hand, lack of originality correlates with low self-esteem and negative affections.

In the fifth stage of the model, "giving unity", the purpose is to resolve identity-related conflicts and create adaption between homeland and host country identity. This result is consistent with Maulana's view that believes, the most prominent issue in identity formation is "unity and oneness". Despite being different from others, all person's identities are the same. All people are the same in nature and truth (Hejazi & Poursheikhali, 2019). In the sixth and last stage of the model, "ending", similar to entering therapy and the therapeutic relationship creation, ending the therapy is of utmost importance, and all counseling approaches consider it. If this part of the model takes place untimely, the entire process of therapy may not have any influence on the client. In this model, we can end therapy by achieving the principle purpose of establishing an identity status based on returning to oneself". Hill (2005) believes that, this way of ending the psychotherapy process is the "top point". It is ultimately based on the therapy results and can help the client to be efficient without requiring help from the therapist.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: The authors extracted this article from the PhD dissertation of the first author, Maryam Yavari in the field of counseling at Allameh Tabatabai University with the approval date of the proposal on 19/8/2013 and the ethics ID is IR.ATU.REC.1399.091.

Funding: No financial support has been received from any institution in conducting this research.

Authors' contribution: The first author was the senior author, the second were the supervisors and the third were the advisors.

Conflict of interest: The authors declare no conflict of interest for this study

Acknowledgments: We hereby express our gratitude to the tutors, advisors and literary experts who accompanied us in this research.

تدوین الگوی مشاوره‌ای استقرار پایگاه هویت مهاجران مبتنی بر "بازگشت به خویشتن" مستخرج از استعاره‌های داستان‌های مثنوی معنوی

مریم یاوری^۱، معصومه اسمعیلی^۲، سمیه کاظمیان^۳، فرشته احمدی^۴

۱. دانشجوی دکتری مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

۲. استاد تمام، گروه مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

۳. استادیار، گروه مشاوره، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

۴. استاد تمام، گروه مددکاری اجتماعی و جرم‌شناسی، دانشکده سلامت و مطالعات شغلی، یوله، سوند.

چکیده

مشخصات مقاله

زمینه: هویت، سازه‌ای متغیر و پویا است و در معرض مؤلفه‌های فرهنگی متفاوت، دچار تغییرات بنیادین می‌شود. مهاجران در مواجهه با جامعه میزبان، واکنش‌های متفاوتی به سازگاری هویت خود با شرایط فرهنگی جدید، نشان می‌دهند. علی‌رغم اهمیت بالای هویت و تغییرات آن در شرایط فرهنگی و جغرافیایی متفاوت و چگونگی شکل‌گیری پایگاه جدید هویتی در افراد مهاجر، هیچ‌یک از پژوهش‌ها مشخصاً به بحث سرگشتگی هویتی ناشی از مهاجرت و چگونگی کمک به فرد در بازتعریف هویت به‌عنوان امری پویا نپرداخته‌اند.

هدف: پژوهش حاضر با هدف تدوین الگویی جهت کمک به دانشجویان مهاجر برای شکل‌دهی به پایگاهی استقرار یافته از هویت با تمرکز بر بازگشت به خویشتن انجام شد.

روش: پژوهش حاضر با رویکرد کیفی و روش هرمنوتیک کلاسیک انجام شد. جامعه پژوهش، اثر معروف مولانا جلال‌الدین محمد بلخی، یعنی مثنوی معنوی بود و نمونه موردنظر با توجه به محتوای پژوهش دو داستان؛ "نی‌نامه" و "کنیزک و پادشاه" از دفتر اول مثنوی معنوی بود. دو داستان مذکور به‌عنوان یک منبع اسنادی مورد استناد قرار گرفته است و کدگذاری اولیه مبتنی بر روش هرمنوتیک و با تأکید بر وجه استعاری داستان‌های مذکور انجام شد و از طریق فرآیندهای توصیفی و تفسیری، ساختار زیربنایی پژوهش ترسیم شد.

یافته‌ها: نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها در قالب الگوی مشاوره‌ای با شش فرآیند (۱) اتحاد درمانی (۲) کشف مقصود جان (۳) آگاهی بخشی (۴) اصل جویی (۵) وحدت‌بخشی و (۶) پایان‌بخشی، صورت‌بندی شد که هر فرآیند، محتوا، هدف و فنون مختص به خود را دارد.

نتیجه‌گیری: الگوی استقرار پایگاه هویت مبتنی بر بازگشت به خویشتن بر اساس مؤلفه‌ها و چهارچوب نظری مستخرج از آن، می‌تواند در جهت حل چالش‌های هویتی دانشجویان مهاجر مفید واقع شود.

نوع مقاله:

پژوهشی

تاریخچه مقاله:

دریافت: ۱۴۰۱/۰۵/۱۴

بازنگری: ۱۴۰۱/۰۶/۱۰

پذیرش: ۱۴۰۱/۰۷/۲۰

انتشار برخط: ۱۴۰۲/۰۱/۰۱

کلیدواژه‌ها:

پایگاه هویت،

بازگشت به خویشتن،

استعاره،

مثنوی معنوی

استناد: یاوری، مریم؛ اسمعیلی، معصومه؛ کاظمیان، سمیه؛ و احمدی، فرشته (۱۴۰۲). تدوین الگوی مشاوره‌ای استقرار پایگاه هویت مهاجران مبتنی بر "بازگشت به خویشتن" مستخرج

از استعاره‌های داستان‌های مثنوی معنوی، مجله علوم روانشناختی، دوره بیست‌ودوم، شماره ۱۲۱، ۷۱-۹۲.

مجله علوم روانشناختی، دوره بیست‌ودوم، شماره ۱۲۱، بهار (فروردین) ۱۴۰۲.

© نویسندگان.

✉ نویسنده مسئول: معصومه اسمعیلی، استاد تمام، گروه مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. رایانامه: m.esmaeili@atu.ac.ir

تلفن: ۰۲۱۴۴۷۳۷۵۱۰

مقدمه

مهاجرت پدیده‌ای است که از دیرباز مورد توجه حکومت‌ها بوده است؛ چرا که اثرات و پیامدهای آن محدود به افراد یا دوره خاصی نیست، بلکه در بلندمدت بر زندگی فردی و اجتماعی سایه می‌افکند (مجتبایی، نوابخش، کلدی و زارع مهدوی، ۱۳۹۹). مهاجرت فارغ از علت آن، به معنی خروج از فرهنگ مبدأ و ورود به فرهنگ دیگری است که در آن، فرد مهاجر به‌عنوان مهمان در حاشیه فرهنگ میزبان قرار می‌گیرد و خواسته کشور میزبان این است که نوع رفتارهای مهاجر را تعیین کند (برامکی و سجودی، ۱۳۹۳). این در حالی است که تعلق عاطفی فرد مهاجر به فرهنگ مادری خود در فرآیند هویت‌یابی او در جامعه میزبان بسیار تأثیرگذار است (گارسیا، مورنو و تارجیلو، ۲۰۱۷). از مهم‌ترین ویژگی‌های مهاجرت آن است که تمام مسائل بدیهی از دیدگاه فرد مهاجر در فرهنگ میزبان خود اعم از ارزش‌های مذهبی، خانوادگی، اجتماعی و غیره او را دچار چالش کرده و به مشکلات اجتماعی و هویتی بغرنجی منجر شود (خدایی، ۱۳۹۰). از این‌رو، از جمله مسائلی که در آسیب‌شناسی مهاجران از اهمیت بالایی برخوردار است، این است که هر سفر به‌عنوان یک عامل تهدیدکننده تلقی می‌شود که فرد مهاجر را از هویت خودش دور می‌کند.

هویت شخصی در حقیقت همان "خود" است که شخص آن را به‌عنوان بازتابی از زندگینامه‌اش می‌پذیرد (یحیی‌زاده و همکاران، ۱۳۹۷). از دیدگاه طرفداران اریکسون، زمینه و بافت اجتماعی، عنصر ضروری در شکل‌گیری هویت است (گیبرگ و فریسن، ۲۰۱۷). اریکسون، هویت را تعادل بین تعهد و سردرگمی^۱ معرفی می‌کند. ماریسا نیز مفهوم "هویت من" اریکسون را به‌عنوان "پایگاه هویت"^۲ عملیاتی کرده است. پیامد فرآیند هویت‌یابی توسط ماریسا به صورت یک محور دو بعدی، شامل "تعهد و اکتشاف"^۳ ترسیم شده است. در حالی که تعهد به کسب مجموعه‌ای پایدار از ارزش‌ها و هدف‌ها اشاره دارد، اکتشاف به این معناست که فرد تا چه اندازه ارزش‌ها، باورها و نقش‌های اجتماعی گوناگون را مورد بررسی قرار می‌دهد (دوریس، اسمیتس و گوسن، ۲۰۰۸). تغییرات ارزشی که طی فرآیند انطباق‌پذیری و ادغام در جامعه میزبان رخ می‌دهد، باعث می‌شود فرد مهاجر وابستگی خود را به فرهنگ بومی از دست داده و به بازنگری در

هویت خود پردازد (اختر، ۱۹۹۵). غالباً در چنین شرایطی، هویت مهاجران در راستای برتری کشور مقصد شکل گرفته و به آشفتگی هویتی آن‌ها دامن می‌زند. یکی از دلایل چنین موضوعی این است که سوژه انسانی در اثر قرار گرفتن فضای گفتمانی جدید، باید نقش‌های جدید و متفاوتی را بر اساس ارزش‌های فرهنگی جدید بر عهده گیرد (حر و رضی، ۱۳۹۹). بنابراین زمانی انسان احساس نیاز به تغییر در هویت و تعریف خودش را درک می‌کند که در شرایط جغرافیایی و فرهنگی متفاوت با فرهنگ مبدأ خود و داده‌های محیطی جدیدی از تعریف خویش و هویت قرار می‌گیرد و عناصر هویت قبلی پاسخگوی نیازهای فرد در تعامل با اجتماع نیست. فلاح و همکاران (۱۳۹۵) طی پژوهشی به این نکته دست یافتند که فرد مهاجر تلاش می‌کند ارتباطی بین مؤلفه‌های هویتی میزبان و مهمان ایجاد کند، اما گاهی به دلیل عوامل گوناگون چنین انتقال و ارتباطی به صورت کامل انجام نمی‌شود و چالش‌های هویتی شدیدی برای وی به همراه می‌آورد. به نظر می‌رسد فرد مهاجر، پس از ورود به جامعه میزبان با میزان زیادی از داده‌های فرهنگی مواجه می‌شود که تفاوت قابل توجهی با داده‌های فرهنگی جامعه مبدأ دارد. گاهی این داده‌ها ممکن است در عناصری از خود با ویژگی‌های فرهنگی جامعه مبدأ متضاد باشند، از آنجایی که در جوامع مهاجرپذیر، غالباً فشاری برای پذیرش مؤلفه‌های فرهنگی و هویتی از طرف فرد مهاجر وجود دارد؛ لذا معمولاً این افراد در بدو ورود به جامعه میزبان دچار تردیدهای زیادی در پایبندی به مؤلفه‌های هویتی خود و یا پذیرش بی‌قید و شرط مؤلفه‌های فرهنگی و هویتی جامعه میزبان می‌شوند و ممکن است در این بین نتوانند راه‌حل درستی برای باز تعریف هویت خود بیابند. بحث فرهنگ و هویت و تعریف هویت، امری است که تا حد زیادی تعلق به ریشه را مطرح می‌کند. در این میان، مهاجرت عموماً دغدغه‌های زیادی را برای فرد به جهات مختلف فراهم می‌کند که در این پژوهش به یکی از آن دغدغه‌ها، یعنی گم‌گشتگی هویتی پس از حضور در جامعه‌ای که فرد هیچ تجربه شخصی از زندگی در آن ندارد، اشاره می‌شود. بدیهی است که در این شرایط، فرد در شناسایی خود و ارزش‌های خود و تعریف و شناساندن خود به‌عنوان یک فرد ایرانی، دچار مشکلاتی می‌شود تا جایی که ممکن است این مشکلات به بحران هویت تبدیل شود. فرد مهاجر ممکن است در چنین

³. commitment and exploration

¹. confusion

². identity status

شرایطی، قدرت باز تعریف هویت خود را از دست داده و به شکل متعصبانه در مؤلفه‌های فرهنگی خود باقی مانده و قدرت انعطاف و پذیرش خود را از دست دهد و یا این که غرق در فرهنگ میزبان شود. بنابراین در پژوهش حاضر تلاش شده است، الگویی تدوین شود تا با استفاده از فرهنگ بومی و استفاده از تعلقات بومی (شعر و مثنوی)، اصول، مضامین و مفاهیمی فراهم شود تا به فرد مهاجر در شناسایی این دغدغه‌ها و مواجهه درست با آن‌ها و باز تعریف هویت خود به گونه‌ای کمک کند تا هیچ کدام از مشکلات غرقگی و یا باقی ماندن متعصبانه در یک تفکر فرهنگی و هویتی رخ ندهد. ادبیات و زبان شعر همواره یک منبع الهام‌بخش برای استخراج آموزه‌های تربیتی و مشاوره‌ای بوده است. یکی از شاعرانی که به مبحث هویت انسانی توجه ویژه‌ای داشته است، مولانا است. در نظر مولانا، پس از ارج نهادن به هویت الهی، هویت ذاتی و فردی، فراملی‌گرایی یا هویت جمعی اهمیت خاصی پیدا می‌کند (حجازی و پورشیخعلی، ۱۳۹۸). به عقیده او، رکن اصلی و سازنده هویت، جوهر و حقیقت متعالی و ملکوتی انسان است. شاید به جرأت بتوان گفت که پیام اصلی اشعار مولوی در ابیات ابتدایی مثنوی، مشهور به "نی‌نامه" آمده است. آنچه مولوی در نی‌نامه می‌گوید ارتباط خوبی با بحث مهاجرت و هویت اصیل انسان را دارد و شرح جدایی انسان از یار و دیار خویش است (زرین کوب، ۱۳۹۸). در نگاه مولوی و توجه او به اهمیت شناخت انسان از خویش و هویت خود همان بس که می‌فرماید:

جان جمله علم‌ها این است این * که بدانی من کیم در یوم دین

آن اصول دین بدانستی تو، لیک * * بنگر اندر اصل خود، گر هست نیک

از اصولیت، اصول خویش، به * * که بدانی اصل خود ای مرد مه

علی‌رغم وجود آموزه‌های عمیق و غنی در حوزه هویت‌یابی در آثار مولانا، مرور ادبیات پژوهشی موجود حاکی از آن است که این موضوع در مطالعات پیشین چندان مورد توجه قرار نگرفته است. برای مثال، قریشی و همکاران (۱۳۹۳) در بررسی پایگاه هویتی نوجوانان در جریان مهاجرت به انگلستان به این نتیجه دست یافتند که در فرایند مهاجرت، فرد حمایت‌های اجتماعی مبدأ خود را از دست می‌دهد و به دلیل موانع و مشکلاتی از قبیل فرآیند فرهنگ‌پذیری و جامعه‌پذیری، شکل‌گیری هویت و دست‌یابی به یک هویت موفق برای این نوجوانان و جوانان چالش‌برانگیز می‌شود. احمدی و احمدی (۱۹۹۵) در پژوهش خود در خصوص بررسی مفهوم فردیت در اسلام ایرانی و برداشت از خویش‌شن ایرانیان ساکن سوئد به این

نتیجه دست یافتند که از دست دادن احساس انسجام درونی که حاصل برخورد فرهنگ مسلط جامعه و فرهنگ درونی شده فرد است و شکست در هماهنگی با گروه‌ها و طبقات اجتماعی، می‌تواند فرد را درگیر بحران هویت کند. چنین بحرانی به طور قطع بین ایرانیان مهاجر تجربه شده است. معارف‌وند و توفیق (۱۳۹۳) نیز مفهوم "هویت تلفیقی" را در پژوهش خود معرفی کرده‌اند. هویت تلفیقی به این معنی است که مهاجران تحت تأثیر عوامل و ویژگی‌های زندگی شهری، عناصر مدرن زندگی اجتماعی را با عناصر قومیتی و قدیمی ترکیب می‌کنند و ساختار متفاوتی را شکل می‌دهند. هاشمی و همکاران (۱۳۹۹) در مطالعه خود به پرورش هویت چند فرهنگی از طریق برنامه‌های درسی در دانش‌آموزان پرداختند و نشان دادند پرورش هویت چندفرهنگی، دارای ابعاد مختلفی از جمله شناخت زبانی، شناخت جغرافیای فرهنگ، شناخت تاریخ و حافظه تاریخی، شناخت نظام اجتماعی است.

شانگ و یانگ (۲۰۱۵) معتقدند که واکنش افراد به بحث مهاجرات کاملاً فرهنگی است و بر این اساس است که فرهنگ و هویت ملی خود را در جریان مهاجرت در خطر می‌بینند. کورزنویکا (۲۰۲۰) در پژوهشی بر روی نیروی کار نپالی که اغلب آن‌ها را مردان تشکیل می‌دادند به این نتیجه رسید که این افراد اغلب در موقعیت‌های اجتماعی دفاعی رفتار می‌کنند، زیرا همیشه از آن‌ها خواسته می‌شود در این موقعیت‌ها منعطف و پذیرا باشند. از این رو برای زندگی در جوامع چند فرهنگی با حضور عدم تساوی اجتماعی و تضادهای فرهنگی، نیاز به آگاهی‌دهی به این نوجوانان بیشتر از هر قشری وجود دارد (شوارزنتال، ۲۰۲۲). لتلیر (۲۰۲۲) نیز در مطالعه خود به بررسی چگونگی شکل‌گیری هویت ملی دانش‌آموزان دبیرستانی در نیجریه پرداخته و به این نتیجه دست یافت که دانش‌آموزان در حین رشد و آموزش در مدارس با آموزش‌های یکسان، وقتی به مرحله آگاهی و شکل‌دهی هویت می‌رسند، بیشتر تمایل دارند که هویت ملی - قومی متعلق به یک گروه یا قومیت خاص را به یک هویت تعاملی و ملی - اجتماعی تغییر دهند. این شکل از هویت، امکان برقراری ارتباط مناسب را بین افرادی از فرهنگ‌های مختلف فراهم می‌سازد.

در زمینه هویت، مهاجرت و دیدگاه‌های درمانی و مشاوره‌ای به مثنوی، پژوهش‌های بسیاری به فارسی و لاتین صورت گرفته است که به برخی از آن‌ها اشاره شد. نکته حائز اهمیت این است که هیچ‌کدام از پژوهش‌ها

و آموزه‌های هرمنوتیک استفاده کرده است. از آنجایی که در روش تحلیل محتوا، بررسی و تنظیم و تحلیل متون و نوشته‌ها انجام می‌شود لذا روش مناسب برای پژوهش حاضر، تحلیل محتوای دو داستان از اشعار مثنوی معنوی بود. رویکرد پژوهشی مورد استفاده در این پژوهش "هرمنوتیک کلاسیک"^۱ مبتنی بر نظریات شلایرماخر (۱۹۹۸) و فرآیند ادغام افق‌ها^۲ است. در پژوهش حاضر با متنی مواجه هستیم که زبانی ادبی و همراه با استعاره و تمثیل‌های فراوان دارد. بر اساس دیدگاه مورد استفاده در این پژوهش و اثر معروف مثنوی معنوی می‌توان گفت، معنای متن شامل معانی می‌شود که مؤلف به صورت غیر آگاهانه در متن اعمال کرده است. از آنجا که هدف اصلی این پژوهش، بررسی متن دو مورد از داستان‌های اصلی مثنوی بوده و از طرفی هدف اصلی هرمنوتیک کلاسیک، تفسیر متن و بررسی دیدگاه مفسر بوده و به نوعی مفسر را در جایگاه مؤلف قرار می‌دهد تا هدف او از چنین متنی را بررسی کرده و دیدگاه خود را در خصوص متن بیان کند، لذا استفاده از روش هرمنوتیک کلاسیک، جهت تدوین الگوی مفهومی در این پژوهش بر اساس داستان‌های مثنوی معنوی منطقی به نظر می‌رسد. پژوهشگران با استفاده نظام‌مند از داده‌های متنی، به کشف، استخراج، طبقه‌بندی و ارزیابی مطالب مرتبط با موضوع پژوهش اقدام کرده است. با توجه به زبان خاص مثنوی معنوی که به صورت تمثیلی و استعاره‌ای است، سعی شده است، رمزگشایی داده‌های این دو داستان و تبدیل آن‌ها به کدهای متنی با استفاده از همان استعاره‌ها انجام شود.

جامعه پژوهش حاضر، اثر معروف مولانا جلال‌الدین محمد بلخی، "مثنوی معنوی" است و نمونه مورد نظر با توجه به عنوان پژوهش دو داستان اول از دفتر اول مثنوی یعنی واحدهای معنادار داستان "نی‌نامه" و "کنیزک و پادشاه" است.

ب) روش اجرا

با توجه به این توضیحات، دو داستان مذکور از مثنوی معنوی به عنوان یک منبع اسنادی مورد استفاده قرار گرفته و سپس فرایند تجزیه و تحلیل داده‌ها آغاز شد. در ابتدا استعاره‌های موجود در این داستان‌ها به همراه مضامین اصلی و فرعی حاصل از تحلیل داده‌ها استخراج و طبقه‌بندی شده است و سپس بر اساس فرآیند ادغام افق‌ها، به شناسایی مفاهیم و اصول الگوی

مشخصاً به بحث سرگشتگی هویتی ناشی از مهاجرت و چگونگی کمک به فرد در بازتعریف هویت به‌عنوان امری پویا و همیشه در تغییر نپرداخته‌اند. با توجه به اهمیت هویت و هویت‌یابی در رشد انسان و با توجه به پویا و متغیر بودن هویت و از طرفی به دلیل تغییر در ارزش‌ها و اصول فرهنگی مرتبط پس از مهاجرت، در میان قشر دانشجو که در مرحله حساس و محوری رشد هویت قرار دارند، سؤال این است که چگونه می‌توان به این افراد کمک کرد تا از سرگشتگی هویتی بیرون آمده، به خود بازگردند و به هویت، خودآگاهی یابند؟ با توجه به اهمیت نقش استعاره در درمان و مشاوره و غنی بودن فرهنگ و ادب ایران و با توجه به این که مولانا در اثر مشهور خود یعنی مثنوی معنوی به طور عمیق به بسیاری از این مسائل به زبان استعاره پرداخته است، لذا در مطالعه حاضر سعی شده است بر اساس نیاز قشر مهاجر به تعریف هویتی استقرار یافته با توجه به تناقض‌های موجود بین مؤلفه‌های فرهنگی مبدأ و میزبان خویش و گم‌گشتگی هویتی که در این میان تجربه می‌کنند، از دو داستان معروف مثنوی معنوی یعنی نی‌نامه و کنیزک و پادشاه، با توجه به زبان و بیان استعاره‌ای آن الگویی تدوین شود که به دانشجویان دور مانده از وطن چه در معنای وطن جغرافیایی و چه در معنای وطن به عنوان هویت و خویش‌شن اصیل خود، در بازتعریف هویتی استقرار یافته کمک کند و در بیان تخصصی‌تر، این پژوهش به دنبال پاسخگویی به این سؤال اساسی است که ویژگی‌های فنی، فرآیندی و محتوایی الگوی هویت استقرار یافته مبتنی بر بازگشت به خویش‌شن چیست؟ به‌منظور پاسخگویی به سؤال فوق، همواره دو سؤال بنیادین در نظریه شلایرماخر در سرتاسر متن مورد توجه قرار می‌گیرد:

۱. مؤلف از این متن چه قصد کرده است؟ که رابطه دوطرفه (متن + مؤلف) را بیان می‌کند.
۲. این متن برای مخاطب و شنونده چه معنایی می‌دهد؟ که رابطه دوطرفه (متن + مخاطب) را بیان می‌کند.

روش

الف) طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان: پژوهش حاضر به لحاظ ماهیت در پارادایم تفسیری و رویکرد کیفی جای می‌گیرد و به منظور تعیین ابعاد "هویت استقرار یافته مبتنی بر بازگشت به خویش‌شن" از روش تحلیل محتوا

¹. classical hermeneutics

². fusion of horizons

فرآیند تدوین الگوی مذکور، یافته‌ها برای اساتید مذکور ارسال می‌شد و آن‌ها نظرات و پیشنهادات خود را در ستون مربوط یادداشت می‌کردند. این فرآیند تا تدوین الگوی نهایی مشاوره ادامه یافت. از جمله ملاحظات اخلاقی رعایت شده در پژوهش حاضر این بود که پژوهشگر همواره نسبت به استخراج معنای دقیق، تخصصی و مورد توافق مضامین اشعار مولانا حساس بوده و با مراجعه به متخصصین و نیز کتب تفسیری معتبر، نهایت دقت را در انتخاب و انتقال مضامین به کار بسته است.

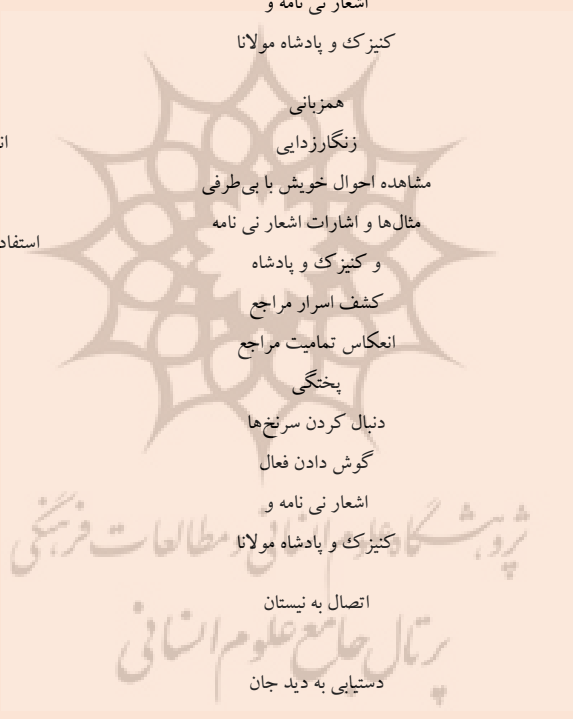
یافته‌ها

به‌منظور تدوین الگوی مشاوره‌ای، ابتدا مضامین مرتبط در داستان‌های نی‌نامه و کنیزک و پادشاه، تجزیه و تحلیل و طبقه‌بندی شدند اما به جهت گسترده بودن داده‌ها، از ذکر آن‌ها در مقاله حاضر صرف‌نظر گردیده و به رساله اصلی (نویسنده اول مقاله حاضر) ارجاع داده می‌شود. از این رو ابتدا به ادغام افق‌ها اشاره می‌شود و در ادامه به معرفی و تبیین مؤلفه‌های الگوی مشاوره‌ای هویت استقرار یافته مبتنی بر بازگشت به خویشتن و سپس فرآیند مشاوره‌ای پرداخته می‌شود (جدول ۱).

جدول ۱. ادغام افق‌ها

ادغام افق‌ها	افق مؤلف و خواننده (مولانا و مفسران)	افق تأویل گر (پژوهشگر)
مفاهیم و مؤلفه‌های درمانی	اشعار نی‌نامه و کنیزک و پادشاه مولانا	دیدگاه پست‌مدرن (روایت درمانی)
اصل خویش (وضعیت هویتی مستقر که عبارت است از یگانگی و تمامیت خویش و ارزش والای خویشتن)	تعبیر مولانا از عالم معنا به نیستان	شخصی و بی‌همتا بودن روایت و واقعیت هر فرد
دورافتادگی	بریدگی نی از نیستان	روایت‌های اصالت زدای شخصی یا اجتماعی
آمیختگی (با غیر)	وابستگی به عاریات و ایجاد هویت تصنعی	روایت‌های حاکم یا خودساخته عاریه‌ای-هم هویت شدگی با روایت‌های فوق
نهفتگی-اسارت	(کنیزک/نفیر) وجود خالی از وضعیت هویتی مستقر	حصار تأثیرات تربیتی و اجتماعی
وارستگی	آزادی و انتخاب‌گری و اهمیت آن نزد مولانا	اعتقاد به هویت آزاد انسانی و قدرت انسان در ساختن حال و آینده
دید جان	اعتباربخشی به دنیای درونی فرد و پرهیز از ظن محوری	موضع ممتاز در تألیف کتاب زندگی خویش
جهندگی و پویایی	تأکید بر جوشش و تلاش در راستای نیل به وصال	ساختار شکنی روایت غالب زندگی مراجع و برانگیختگی پویایی‌های وی
درد‌آشنایی	دل‌درد آشنا به درد اشتیاق	آگاهی از روایت‌های آمیخته به مشکل و تأثیر آن بر ابعاد مختلف زندگی فرد
سیالیت جان (هویت غیرذاتی)	رننگارنگی در دنیا (هر کسی از ظن خود شد یار من)	چندبعدی بودن واقعیت در دیدگاه پست‌مدرن-چندداستانی بودن هویت ما و معنایی مربوط به آن
خویشی و پیوستگی	وابستگی‌ها و تعلقات فرهنگی-هویتی	معناهای تعریف‌کننده هویت فردی
جان‌جان-مقصود جان	عنصر حیات بخش زندگی مراجع	روایت‌های مطلوب مراجع

ادغام افق‌ها	افق مؤلف و خواننده (مولانا و مفسران)	افق تأویل گر (پژوهشگر)
اصل جویی و زنده گزینی	ناگزیر بودن بازگشت به اصل خویشتن	تأکید بر توجه به معنای اصلی هویتی در بازنویسی روایت زندگی
بینش مندی	مستی عقل (آگاهی نسبت به دورافتادگی)	آگاهی از موضع خویشتن در ارتباط با روایت‌های غالب
رنجوری (بیماری دل/نخوت)	دردهای درونی مثل دورافتادگی، بی‌خویشتنی و سرگشتگی هویتی	تعبیر روایت‌گون از بیماری یا مشکل
رابطه درمانی	اشعار نی نامه و کنیزک و پادشاه مولانا	دیدگاه پست‌مدرن (روایت درمانی)
اتخاذ موضع مشارکتی، روایتی، هم‌سطح و یاریگرانه	دیدگاه مولانا در خصوص رابطه معلم و متعلم	دیدگاه پست‌مدرن و عوامل مشترک در خصوص رابطه درمانی
احترام به تجربه منحصر به فرد مراجع	اعتباربخشی به دنیای درونی فرد	همدلی با روایت ^۱
احترام به فردیت و عاملیت مراجع	اعتباربخشی به توانمندی‌ها و منابع درونی فرد	مراجع متخصص
فنون درمانی	اشعار نی نامه و کنیزک و پادشاه مولانا	دیدگاه پست‌مدرن (روایت درمانی) و مفاهیم مستخرج در بخش قبل
ترجمان بودن فن آینه جان خودشناسی و خودآگاهی	همزبانی زنگارزدایی	همدلی
فن تمثیل آوری	مشاهده احوال خویش با بی‌طرفی مثال‌ها و اشارات اشعار نی نامه و کنیزک و پادشاه	انتخاب روایت‌های هویتی مبتنی بر اصالت خودنگری
کشف ضمیر بودن آینه‌وارگی-بازآرایی همزمانی ردیابی گوش دادن فعال هدف درمانی	کشف اسرار مراجع انعکاس تمامیت مراجع بختگی دنبال کردن سرنخ‌ها گوش دادن فعال اشعار نی نامه و کنیزک و پادشاه مولانا	استفاده از زبان قصه، شعر و روایت در فرایند درمان
دستیابی به پایگاه هویت استقرار یافته خویشتن‌شناسی	اتصال به نیستان دستیابی به دید جان	کشف روایت‌های مراجع بازنویسی روایت زندگی همخوانی روشن‌سازی گوش دادن فعال دیدگاه پست‌مدرن (روایت درمانی) شکل‌گیری سازه‌های شخصی و اجتماعی مناسب نگرستن در توانمندی‌ها و داستان‌های ضخیم خویش
اصالت و دوری از هویت عاریه‌ای	غماز شدن آینه جان	بازتالیف روایت‌های اصلی شخصی

این صورت دو حالت محتمل است: ۱. مراجع نسبت به این غرق شدن آگاهی دارد. ۲. مراجع نسبت به این غرق‌گی آگاهی ندارد و تغییرات هویتی بر اساس پذیرفتن بی‌چون و چرای ویژگی‌های هویتی میزبان را امری بدیهی می‌داند.

نگاه اجمالی بر الگوی مشاوره‌ای
 در این الگو، اعتقاد اصلی بر این موضوع استوار است که هویت مراجع ممکن است در تضاد با ارزش‌های هویتی و فرهنگی قبلی خود قرار گرفته و به طور کلی در "فرهنگ میزبان" و ویژگی‌های هویتی آن غرق شود. در

^۱ Narrative empathy

می‌شود و این همان جمله علت‌های ماست و شکایت در پی دارد. آگاهی و درد آشنایی موجب عریان شدن این شکاف هویتی و از خودبیگانگی می‌شود و فرد را به جهندگی و پویایی دعوت می‌کند. آزادی از این اسارت و بندگی نهان یا وارستگی از حصار وابستگی، راه بازگشت به خویشتن اصیل و حقیقت وجود بدون هیچ نقابی را میسر می‌کند. سلامت‌روان با پایگاه هویت استقرار یافته مساوی است و بیماری روانی عبارت است از گم‌گشتگی هویتی و از خودبیگانگی که تضاد در ارزش‌ها، عقاید و هیجان‌ها، آموخته‌ها و سبک زندگی را به دنبال دارد که نهایتاً منجر به نارضایتی و ناکارآمدی برای مراجع می‌شود. درمانگران این الگو به مراجع کمک می‌کنند تا تغییرات هویتی خود را در مراحل مختلف زندگی خود بررسی کنند و علل تضادهای هویتی خود را دریابند و ساختار جدید هویتی خود را ترسیم کنند. همان‌طور که مولانا می‌فرماید:

هر کسی از ظن خود شد یار من *** از درون من نجست اسرار من

فرآیند درمان

فرآیند درمان را به بهترین شکل می‌توان به‌عنوان یک سفر "از خویشتن به خویشتن" توصیف کرد که در آن یک فردی که دارای هویت اصیل و استقرار یافته است (مشاور) با یک فردی که گم‌گشتگی هویتی دارد، به مقصد اصالت، خویشتن‌شناسی و یکپارچگی هویتی گام بر می‌دارند. این فرآیند در قالب یک چرخه از اتحاد درمانی آغاز و در وحدت بخشی پایان می‌یابد. به‌طور خلاصه، درمان عبارت است از عزیمت از شکایت به رضایت، از دورافتادگی و نابرابردگی به وصال و پختگی و بازجستن اصل، از آمیختگی و دوگانگی (دوپارگی) به وحدت و تمامیت.

رابطه درمانی

رابطه درمانی در این الگو، یک رابطه من-تویی است که حضور اصیل، خودابرازی و بازنگری در هویت و نوع بودن، محور اصلی آن را تشکیل می‌دهد. جنس این رابطه مشارکتی، روایتی، هم‌سطح و یاریگرانه است؛ به‌طوری‌که فرد کانون ایجاد تغییر در زندگی خویش قلمداد می‌شود و به‌نوعی متخصص زیست خودش است. در این سطح از رابطه، به واسطه امنیت که در جلسه حاکم می‌شود، همدلی عمیقی که ارائه می‌شود و احترامی که درمانگر به توانمندی‌ها، انتخاب‌ها، شخصیت و روایت‌های زندگی مراجع می‌گذارد، فضایی ایجاد می‌شود که مراجع می‌تواند در آن به تجربه هیجان‌ها و درد فراق خویش بپردازد و با بینشی که به دست

در حالت اول، که مراجع نسبت به تضاد و تقابل فرهنگی آگاهی دارد، دچار مسائل و دغدغه‌های ذهنی در خصوص تدوین پایگاه هویتی که شخصیت او را به‌عنوان یک انسان شکل دهد، می‌شود. از جمله این مشکلات می‌توان به "گم‌گشتگی هویتی" اشاره کرد. در این حالت مراجع بخش‌هایی از ویژگی‌های هویتی میزبان را می‌پذیرد و بر اساس آن شکل جدیدی از هویت را برای خود تعیین می‌کند و از طرفی برخی از ویژگی‌ها و ارزش‌های هویتی قبلی خود را در رأس تصمیمات و ساختار شخصیت خود قرار می‌دهد، گاه این دو بخش در تضاد با یکدیگر قرار می‌گیرند و فرد را دچار "گم‌گشتگی هویتی" می‌سازند، چیزی که دکتر شریعتی از آن تحت عنوان "الیناسیون" یاد می‌کند.

در حالت دوم، مراجع نسبت به ارزش‌های فرهنگی و ویژگی‌های هویتی که از محیط‌های بیرونی دریافت می‌کند بسیار منفعل است و بدون آگاهی و ارزیابی آن‌ها را درونی کرده و در آن‌ها غرق می‌شود و این غرقه‌گی را امری طبیعی و بدیهی می‌داند و نیازی به اصلاح و تغییر پایگاه هویت خود و ایجاد تعادل بین مؤلفه‌های فرهنگی میزبان و مبدأ خود نمی‌داند. در این حالت، تمامی ارزش‌های فرهنگی خود اعم از هویت، قومیت و ملیت خود را انکار کرده و سعی در هم‌رنگی با جماعت جدید دارد. این میزان ناآگاهی فرد از وضعیت هویتی خویش با تعریف هویت و رویکرد این الگو که سازه‌انگارانه بوده و در نظر گرفتن هویت به عنوان سازه‌ای سیال و متغیر و همواره در حال رشد است، به نوعی بیمارگونه در نظر گرفته می‌شود، زیرا ما با مفهومی به نام "هویت" مواجه هستیم و طبق نظریات متفاوتی که در خصوص هویت وجود دارد، هویت سازه‌ای است که هرگز به نقطه ثبات نمی‌رسد و رشد آن متوقف نمی‌شود. این سازه همواره در طول زندگی انسان بر اساس تجربیات، آموزش‌ها، حضور در موقعیت‌های متفاوت فرهنگی و غیره دچار تغییر و تحول می‌شود.

آسیب‌شناسی روانی

در الگوی ارائه شده، آسیب روانی همان رنجوری (بیماری دل/نخوت) است که شامل دردهای درونی مثل دورافتادگی، بی‌خویشتنی و سرگشتگی هویتی می‌شود. رنجوری از آنجایی ناشی می‌شود که فرد به واسطه دورافتادگی و جدایی از اصل خویش و با آمیختگی با محیط یا جمعیت غیر، دچار هویت مصنوعی و عاریه‌ای می‌شود و این هویت در انعکاس شناخت ناقص غیر از ابعاد سطحی وجود، دچار زنگار، اسارت و نهفتگی

اهداف درمانی خویش، از فوننی همچون ترجمان بودن، فن آینه جان، تمثیل آوری، خودنگری، همزمانی، آینه‌وارگی، گوش دادن فعال، بازنویسی زندگی، شرح حال‌نویسی، پرسشگری، انعکاس، مواجهه، تعبیر و تفسیر، برقراری گفتگوی درونی، همخوانی و پاسخ‌دهی استفاده می‌کند. تمامی فنون مذکور در خدمت اتحاد وجود، کشف دورافتادگی، بررسی پیامدهای رنجوری بر هویت فردی و باز تألیف روایت پایگاه هویت مستقر مبتنی بر وحدت‌بخشی است و هر تکنیکی که مرتبط با این هدف باشد، می‌تواند به کار گرفته شود.

در ادامه به فرآیند مشاوره بر مبنای الگوی مستخرج پرداخته می‌شود. به صورت کلی فرآیند مشاوره بر مبنای الگوی پایگاه هویت استقرار یافته به شرح زیر است:

- (۱) اتحاد درمانی (۲) کشف مقصود جان (۳) آگاهی‌بخشی (۴) اصل جویی (۵) وحدت‌بخشی و (۶) پایان‌بخشی.

اتحاد درمانی^۱

اتحاد درمانی در تمام مداخلات درمانی به عنوان یکی از ضروریات درمانی معرفی شده و به عنوان رابطه درمانگر - درمانجو از آن یاد شده است و علی‌رغم وجود برخی مفهوم سازی‌های متفاوت، تأکید اصلی در تعریف این مفهوم، بر همکاری و اجماع مراجع و درمانگر در مورد اهداف و تکالیف درمانی و وجود تعهد و پیوند عاطفی بین مراجع و درمانگر است (چنگ و لو، ۲۰۱۸). ایجاد یک رابطه درمانی، به عنوان مهم‌ترین بخش از فرآیند مشاوره و روان‌درمانی محسوب می‌شود که پیشبرد فرآیند مشاوره و اثربخشی مداخلات مورد استفاده منوط به شکل‌گیری یک اتحاد درمانی توأم با اعتماد، احترام، پذیرش و خیرخواهی است. در این الگو نیز همچون تمامی الگوهای مشاوره‌ای، ایجاد پیوندی صمیمانه از نوع درمانی و مشاوره‌ای بین درمانگر و مراجع اولین و مؤثرترین مرحله در شروع پرداختن به مشکلات مراجع است. یکی از کلیدی‌ترین عناصر اتحاد درمانی، وجود ظرفیت درک دردمندی‌ها در درمانگر و اشتیاق و پذیرش وی برای گوش دادن به مسائل مراجع است:

سینه خواهم شرحه شرحه از فراق ** تا بگویم شرح درد اشتیاق

محرّم این هوش جز بی‌هوش نیست ** مرزبان را مشتری جز گوش نیست.

من غم تو می‌خورم تو غم نخور ** بر تو من مشفق‌ترم از صد پدر

می‌آورد، از خودبیگانگی‌ها را شناسایی و به هویت خویش مجدداً انسجام و هماهنگی ببخشد. در خلال این نوع از ارتباط، انتظار می‌رود تعامل بین دو فرد اصیل و پخته، به ایجاد پایگاه هویت استقرار یافته در مراجع منتج شود. درمانگر باید بتواند در راهنمایی به مراجع در شناسایی و یافتن گزینه‌های متفاوت از هویت استقرار یافته به‌خوبی عمل کند و در این مورد تعیین‌کننده نباشد؛ بلکه روشن‌گر و هدایت‌گر باشد و به عاملیت و فردیت مراجع احترام بگذارد. یکی از مهم‌ترین عواملی که می‌تواند تعیین‌کننده میزان اثربخشی رابطه درمانی باشد؛ "زبان مشترک" بین مراجع و درمانگر است. این زبان مشترک بین هر درمانگر و مراجعی منحصر به فرد و متفاوت است. در الگوی حاضر، استفاده از زبان شعر و استعاره می‌تواند به مراجع در شناسایی هستی غیراصیل خود و گم‌گشتگی هویتی و مشکلاتی که در اثر این هویت گم‌گشته و هستی غیر اصیل برایش به وجود آمده است، کمک کند.

هدف درمان

از آنجاکه الگوی استقرار پایگاه هویت مبتنی بر بازگشت به خویشتن برای افرادی که دچار سرگشتگی‌ها و تضادهای هویتی در اثر مواجه شدن با فرهنگ‌های متفاوت و جدید هستند، تدوین شده است، هدف اصلی آن "دستیابی به پایگاه هویتی استقرار یافته" تعریف می‌شود. این پایگاه هویت استقرار یافته، شکل و تعریف جدیدی از پایگاه هویت مراجع بر مبنای ویژگی‌های اصیل خویشتن و نیز ویژگی‌های فرهنگ میزبان و ایجاد تعادل بین آن‌ها است. چنین تعریف جدیدی از هویت، دارای مختصات زیر است: پایگاه هویتی جدید و موفق که فرد آگاهانه شکل داده است، مؤلفه‌های تشکیل‌دهنده آن با در نظر گرفتن ویژگی‌های فرهنگی جامعه میزبان و هویت درونی شده مراجع است و نه حذف هر کدام یا غرق شدن در هر کدام، در نظر گرفتن ارزش‌های اجتماعی و فردی و مذهبی جامعه میزبان و هویت درونی شده مراجع و ایجاد تعادل منطقی بین آن‌ها، پذیرش اصل متغیر بودن هویت و این موضوع که ممکن است پایگاه جدید هویتی که در حال بازتعریف آن است در طی زمان باز دچار تغییرات دیگری شود.

فنون درمان

در این الگوی درمانی، شیوه بودن درمانگر بسی مهم‌تر و اثرگذارتر از کاربرد یک سری فنون مشخص است و غالباً بر ایجاد جوی مبتنی بر امنیت، اصالت، احترام و رشدخواهی تمرکز می‌کند. با این حال در راستای نیل به

¹. therapeutic alliance

چون که آید او حکیم حاذق است **صادقش دان کو امین و صادق است
بالب دمساز خود گرجتمی ** همچونی من گفتنی ها گفتمی
هر که او از همزبانی شد جدا ** بی زبان شد گرچه دارد صد نوا
بدیهی است که از مؤلفه‌های مهم در ایجاد اعتماد و تقویت آن در درمان،
اطمینان دادن به مراجع در خصوص حفظ اسرار و مطالب مطروحه در
جلسات درمان است. ایجاد این فضای امن مشاوره‌ای و رعایت اصول
رازداری و محرمانگی است که می‌تواند تضمین کننده همنوایی و تداوم
اتحاد درمانی باشد:

گفت " ای شه خلوتی کن خانه را ** دور کن هم خویش وهم بیگانه را
گفتمش: پوشیده خوش تر سر یار ** خود تو در ضمن حکایت گوش دار
در الگوی حاضر، عقیده بر این است که درک دنیای مراجع که شامل
باورها، اعتقادات، فرهنگ، زبان و ارزش‌های فردی و اجتماعی شخصیت
و هویت مراجع است، در باور مراجع به پذیرفته شدن توسط درمانگر کمک
زیادی می‌کند.

کشف مقصود جان

فرآیند کشف مقصود جان با دو فرآیند مکاشفه در وضعیت هویتی و
مؤلفه‌های وابسته به آن و نیز ارزشیابی آن توسط خود مراجع صورت‌بندی
می‌شود. انتظار می‌رود که در طی این فرآیند، مراجع بتواند پایگاه هویت
خود را درک کند. مراجع باید بتواند پایگاه هویتی خود، مؤلفه‌ها،
ارزش‌های هویتی خود (اعم از خویشتن اصیل، ارزش‌های اجتماعی،
مذهبی، ملی و خانوادگی و غیره) را کشف و درک کند و نسبت به آن‌ها
آگاهی یابد، در غیر این صورت قادر به شناسایی تضادهای هویتی بین
هویت مبدأ و میزبان خویش و لزوم بازگشت به خویشتن نخواهد بود.
مراجع باید بتواند درک کند که به لحاظ تعلقات فردی و اجتماعی و
فرهنگی در چه جایگاهی قرار دارد و انتظارات او از تغییر هویت و ایجاد
پایگاه جدیدی از هویت و سازگاری با شرایط فرهنگی متفاوت، چیست.
همچنین باید بتواند مطلوب یا جان جانان خویش را توصیف نموده و آن را
بر مبنای اسرار درونی خویش تعیین سازد؛ زیرا مرحله اول پیش از پرداختن
به هرگونه تدوین برنامه و تکلیف و هدف برای جلسات درمانی، کمک به
مراجع در درک مسائل و مشکلات پایگاه هویتی خویش است؛ و این
ادراک بر مبنای ورود به دنیای پدیداری مراجع، رجوع به خویشتن و دیدن
جان است.

هرکسی از ظن خود شد یار من ** از درون خود نجست اسرار من
سر من از ناله من دور نیست ** لیک چشم و گوش را آن نور نیست
تن ز جان و جان ز تن دور نیست ** لیک کس را دید جان دستور نیست
در این الگو به مراجع در جهت پرداختن و شناخت خود و هویت خود و
درک و آگاهی نسبت به دوگانگی‌های هویتی ناشی از قرار گرفتن در
محیط‌های جدید جغرافیایی که در اثر مهاجرت مراجع رخ می‌دهد، کمک
می‌شود. از طرفی شناخت خویش، فرهنگ و مؤلفه‌های هویتی مبدأ خود و
چگونگی شکل‌گیری هویتش در طی رشد و گذر زمان و تغییرات آن
ضروری بوده و در درک دوگانگی‌ها مؤثر است. از آنجایی که در این الگو
فرض بر آن است که مراجع از مسائل هویتی در رنج است، باید به او کمک
نمود تا این رنج را درک نموده به بیان درست آن پردازد و به این باور
برسد که پس از شناسایی دوگانگی‌ها و تضادهای هویتی و فشار جامعه مبدأ
و مقصد، می‌تواند به تعریف جدیدی از پایگاه هویت خود دست یابد.
مهم‌ترین رسالت مشاور در این فرآیند، ترجمان بودن است که باید معنای
درونی گفتار، رفتار و احساسات مراجع را به شیوه دقیقی منعکس نماید و
گام به گام به سمت کشف مقصود جان حرکت نمایند.

ترجمانی هر چه ما را در دل است ** دست‌گیری هر که پایش در گل است
رنگ و رو و نبض و قاروره بدید ** هم علامتش هم اسبابش شنید
دست بر نبضش نهاد و یک‌به‌یک ** باز می‌پرسید از جور فلک
آن حکیم خارجین استاد بود ** دست می‌زد جا به جا می‌آزمود
نرم نرمک گفت: شهر تو کجاست؟ ** که علاج هر شهری جداست

آگاهی بخشی

کسب بینش و آگاهی همواره جز تفکیک‌ناپذیری از درمان در همه
رویکردهای مشاوره‌ای بوده است. از جمله مسائل کلیدی الگوی حاضر نیز
این است که مراجع ابتدا نسبت به وضعیت و پایگاه هویتی خویش و
تغییرات آن در طی زمان و مراحل مختلف رشدی آگاهی یابد. همین‌طور
پایگاه هویتی خویش را بر اساس تأثیرات فرهنگ و مؤلفه‌های هویتی مبدأ
و مقصد دریابد و مشخص شود که تغییرات هویتی او به دلیل قرار گرفتن
در شرایط فرهنگی جدید، آگاهانه بوده و یا فقط در این شرایط غرق شده
که در این صورت باید به او در درک این موضوع کمک کرد. از
آنجایی که در تدوین این الگو از فن استعاره استفاده شده است و از آنجا
که رویکردی که بر اساس آن این الگو تدوین شده است، رویکرد

در این قسمت از فرآیند درمان، خودشناسی و خودیابی بر اساس روایت‌های شخصی و خویشتن اصیل و بازگشت به آن، صورت می‌گیرد. لازمه اصل جویی، میل سرشار و اشتیاق فراوان و جهندگی برای رجوع به خویشتن اصیل است که به‌عنوان ملاک موجودیت از آن یاد شده است:

آتش است این بانگ نای و نیست باد هر که این آتش ندارد نیست باد
آتش عشق است کاندلر نی فتاد* جوشش عشق است کاندلر می فتاد
چو نباشد عشق را پروای او* او چو مرغی ماند بی پروای او*

و این اصل جویی منوط به زنده‌گزینی است، یعنی ایجاد پیوند هویتی با آنچه که اصالت‌بخش، حیات‌بخش و پاینده است:

عشق آن زنده‌گزین کو باقی است کز شراب جان‌فزایت ساقی است
جمله معشوق است و عاشق پرده‌ای* زنده معشوق است و عاشق مرده‌ای*

وحدت‌بخشی

از موضوعات مهم در این الگو این است که به‌هیچ‌وجه به دنبال این نیست که مراجع دیدگاه غیرمنعطفی نسبت به مؤلفه‌های فرهنگی متفاوت در شرایط فرهنگی مختلف داشته باشد. در دنیای امروز تعامل بین فرهنگ‌ها و شخصیت‌ها و هویت‌ها امری طبیعی و غیرقابل اجتناب است و بسیار محتمل است که هر فردی در طول زندگی‌اش به دلایل مختلف در شرایط محیطی، جغرافیایی و فرهنگی کاملاً متفاوتی از شرایط تربیتی و مبدأ خود قرار بگیرد؛ لذا هدف اصلی در این الگو کمک به مراجع در شناخت این تفاوت‌ها، شناخت خود و شکل‌گیری هویت خود در برهه‌های مختلف زمانی و همین‌طور توانایی بازیافتن هویت خود در ورای این تفاوت‌هاست. از سوی دیگر، به نوعی به مراجع آموزش داده می‌شود که همواره بتواند پایگاه هویتی خود را در شرایط مختلف بشناسد و همین‌طور اصل و ریشه‌های اصیل و مؤلفه‌های ضروری در پایداری شخصیتی و هویتی خود را فراموش نکرده و غرق در یک هویت ناشناخته نشود؛ بنابراین مراد از وحدت‌بخشی ایجاد نوعی توانمندی در مراجع است که بتواند با توجه به آگاهی از وضعیت هویتی خویش در لحظه، تمامی عناصر هویتی خویش را به‌صورت متعادل به کار بندد و یگانگی و تمامیت خویش را در مواجهه با هنجارهای هویتی دیگری، از دست ندهد.

عشق خواهد کین سخن بیرون بود آینه غماز نبود چون بود
آینه‌ات دانی چرا غماز نیست* چون که زنگار از رخس ممتاز نیست
عاشقی گرزین سر و گرزاسر است* عاقبت ما را بدان سر رهبر است*

سازه‌گرایی و روایت‌درمانی است؛ بنابراین با استفاده از همین فنون به هدف اصلی این فرآیند یعنی دید جان به گم‌گشتگی هویتی و تبعات و اثرات آن می‌پردازیم. به عبارتی مؤلفه‌های هویتی مراجع یا پایگاه هویتی او در شرایط مختلف به صورت روایت‌های هویتی در نظر گرفته شده و در شکل‌دهی به هویت استقرار یافته از روایت‌های غالب یا مغلوب استفاده می‌شود. همین‌طور بررسی تبعات و اثرات و نقش شرایط و محیط جغرافیایی در شکل‌گیری هویت و نقش فرهنگ میزبان در تحمیل مؤلفه‌های فرهنگی خود صورت می‌گیرد.

انتظار می‌رود که در سایه آگاهی بخشی در خصوص دورافتادگی و از خودبیگانگی که منجر به اسارت و گم‌گشتگی مراجع شده است، فرد بتواند اثرات وضعیت هویتی خویش را در یکپارچگی هویتی و رضایت شخصی بررسی کرده و به سمت آزادگی و اصالت گام بردارد:

بشنو از نی چون شکایت می‌کند* از جدایی‌ها حکایت می‌کند

بند بگسل باش آزاد ای پسر* چند باشی اهل سیم و اهل زر؟

توقیاس از خویش می‌گیری و لیک* دور دور افتاده ای بنگر تونیک

اصل جویی

در این بخش از فرآیند درمان، هدف اصلی رسیدن به "اصل خویش" است که همواره در قسمت‌های مختلف به آن اشاره شده است. "اصل خویش"، "خویشتن اصیل" و مواردی از این قبیل در این الگو به معنای پرداختن به مؤلفه‌های فرهنگی و هویتی مبدأ و ارزش‌های اصیل خویشتن است که برای رسیدن به رضایتمندی و اصالت، گزینی از آن نیست و علت همه دردمندی‌های ما همان دورافتادگی است:

کر نیستان تا مرا بریده‌اند* در نفیرم مرد و زن نالیده‌اند

هر کسی کو دور ماند از اصل خویش* باز جوید روزگار وصل خویش

چرا که فراق سراسر ناب‌آوردگی است و با درد و رنج همراه است و این همان جمله علت‌های ماست و شکایت در پی دارد؛ اما راه درمانش اصل جویی است که به واسطه آن شکایت به رضایت تبدیل می‌شود. همان‌طور که مولانا می‌فرماید:

"شادباش ای عشق خوش سودای ما* ای طیب جمله علت‌های ما"

و

"جسم خاک از عشق بر افلاک شد* کوه در رقص آمد و چالاک"

شد"

گرفته می‌شوند و اطمینان حاصل می‌شود که آن آگاهی مورد نظر در خصوص پایگاه هویتی و لزوم انعطاف بخشی در بازتعریف هویت رخ داده است یا خیر. همانند سایر الگوها و رویکردهای درمانی، خلاصه‌بندی و استفاده از فنون درست در پایان دادن درست به فرآیند درمان، بدون این که برای مراجع ناگهانی و غیرمنتظره باشد، ضرورت دارد.

مولانا در ابیات زیر بحث وصال و پایان بخشی را مطرح کرده است:

پرس پرسان می‌کشیدش تا به صدر** گفت: گنجی یافتم آخر به صبر

ای لقای تو جواب هر سؤال** مشکل از تو حل شود بی قیل و قال

عاشقان جام فرح آنگه کشند** که به دست خویش خوبانش کشند

بهر آن است امتحان نیک و بد** تا بجوشد بر سر آرد زر، زب

نیم جان بستاند و صد جان دهد** آنکه در وهمت ناید آن دهد

در جدول ۲، خلاصه‌ای از فرآیند درمانی آورده شده است.:

آفتاب آمد دلیل آفتاب** گر دلالت باید از وی رو متاب

بنابراین زدون زنگارهای هویت تصنعی و عاریه‌ای، لازمه دستیابی به وحدت و اصالت است. در غیر این صورت مجبور می‌شویم با نارضایتی کامل و با هویت غیر اصیل، با هستی ارتباط برقرار سازیم:

من به هر جمعیتی نالان شدم** جفت خوش حالان و بد حالان شدم

این جهان کوه است و فعل ما نندا** سوی ما آید ننداها را صدا

پایان بخشی

هدف کل این فرآیند درمانی، "وصال" است. وصال در این الگو، دستیابی به "پایگاه هویت استقرار یافته" بود که از ابتدای فرآیند درمانی و به کارگیری تمامی فنون در جهت رسیدن به این موضوع بود. به عبارت دیگر، درمان زمانی پایان می‌یابد که مراجع و مشاور به هدف اصلی و کلی، یعنی وصال به یک پایگاه هویتی استقرار یافته، دست یابند. در این بخش، به نوعی کلیت فرآیند درمانی مرور شده، برخی از آموزش‌ها و فنون مجدد به کار

جدول ۲. ویژگی‌های فنی، فرآیندی و محتوایی الگوی استقرار هویت

فرآیند	محتوا	هدف	فنون
اتحاد درمانی	<ul style="list-style-type: none"> اعتبار بخشی به دنیای درونی مراجع اعتبار بخشی به توانمندی‌ها و منابع درونی فرد ایجاد فضای امن و صمیمانه به منظور رعایت محرمانگی کشف دوگانگی‌های هویتی 	<ul style="list-style-type: none"> برقراری رابطه من-تویی با مختصات اشتراکی، هم سطح، یاریگرانه و در بافتی از امنیت و اعتماد 	<ul style="list-style-type: none"> همزمانی، حریم گذاری، گوش دادن فعال، پذیرش بی قید و شرط مراجع و فرهنگ وی ترجمان بودن، انعکاس رفتار و احساس، شرح حال نویسی، مواجهه، تعبیر و تفسیر، توجه به پیام‌های کلامی و غیر کلامی، پرسشگری و ردیابی
کشف مقصود جان	<ul style="list-style-type: none"> کشف خویشی و پیوستگی‌های مراجع کشف میزان آگاهی مراجع از وضعیت هویتی خود کشف رنجوری و شکایت‌های وضعیت دور افتادگی کشف مطلوب‌های مراجع در تعریف پایگاه هویتی مستقر آگاهی از روایت‌های هویت شخصی آگاهی از آمیختگی و دلالت روایت‌های غالب بر هویت شخصی 	<ul style="list-style-type: none"> کشف وضعیت هویتی، انتظارات و تعلقات هویتی فرد 	<ul style="list-style-type: none"> احساس، شرح حال نویسی، مواجهه، تعبیر و تفسیر، توجه به پیام‌های کلامی و غیر کلامی، پرسشگری و ردیابی
آگاهی بخشی	<ul style="list-style-type: none"> آگاهی از گم گشتگی و اسارت هویت عاریه‌ای آگاهی از پیامدهای پایگاه هویت استقرار یافته و هویت کاذب بر حالات مراجع آگاهی در خصوص تفاوت‌های فرهنگی موجود بین فرهنگ میزبان و فرهنگ اصیل مراجع و نقش آن در شکل دهی به هویت استقرار یافته خودنگری و خودشناسی با تکیه بر روایت‌های شخصی/فرهنگی وارستگی و رهایی از اسارت هویت تصنعی و آمیختگی با غیر زنده گزینی و انتخاب روایت‌های اصیل و پایدار در بازتالیف هویت فردی بازتعریف هویت و خویشی و لزوم دستیابی به تعریفی جدید از هویت 	<ul style="list-style-type: none"> یافتن دید جان نسبت به علت گم گشتگی و پیامدهای حل آن بر هویت شخصی 	<ul style="list-style-type: none"> استفاده از تمثیل، روشن سازی، آینده‌انگاری، خلاصه سازی
اصل جویی	<ul style="list-style-type: none"> وارستگی و رهایی از اسارت هویت تصنعی و آمیختگی با غیر زنده گزینی و انتخاب روایت‌های اصیل و پایدار در بازتالیف هویت فردی بازتعریف هویت و خویشی و لزوم دستیابی به تعریفی جدید از هویت 	<ul style="list-style-type: none"> جهندگی و پویایی در راستای شناخت یگانگی، تمامیت و ارزش والای خویشی 	<ul style="list-style-type: none"> فن آینه جان شخصی سازی، مواجهه، خودافشایی، ایفای نقش

فرآیند	محتوا	هدف	فنون
وحدت‌بخشی	<ul style="list-style-type: none"> • بینش مندی نسبت به وضعیت هویتی خویش و اتخاذ پایگاه هویت اصیل بر مبنای ریشه‌های فرهنگی • انعطاف‌پذیری و سیالیت هویتی به منظور ایجاد هماهنگی بین مؤلفه‌های هویتی و پویایی‌های محیطی • ایجاد ظرفیت، پختگی و طلب مداوم جهت اتصال با اصل خویش 	<ul style="list-style-type: none"> • نیل به وصال، وارستگی، تمامیت، اصالت و عاملیت. 	زنگارزدایی، گفتگوی درونی، اطمینان‌بخشی، همخوانی
پایان‌بخشی	<ul style="list-style-type: none"> • مرور آموزه‌ها و اطمینان از فهم درست آن‌ها • ترسیم مسیر آینده و پیش‌بینی چالش‌ها و انتخاب‌ها • اطمینان‌بخشی جهت مراجعه مجدد در صورت نیاز 	<ul style="list-style-type: none"> • آماده‌سازی مراجع برای تجربه پایگاه هویت استقرار یافته 	خلاصه‌سازی، تکلیف‌دهی

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف تدوین "الگوی مشاوره‌ای استقرار پایگاه هویت مبتنی بر بازگشت به خویش" مستخرج از استعاره‌های داستان‌های مثنوی معنوی انجام شد. محور اصلی الگوی ارائه‌شده را گم‌گشتگی، از خود بیگانگی و دورافتادگی هویتی تشکیل می‌دهد که به عنوان یکی از جدی‌ترین مسائل روانشناختی جامعه مهاجرین شناخته می‌شود. لوین (۲۰۰۱) نیز بر این عقیده است که بحران هویت، نتیجه ناسازگاری بین هویت از قبل ساخته شده فرد و نظام ارزشی کلی محیط اجتماعی جدید و همچنین نتیجه تعامل اجتماعی فرد در جامعه جدید است. به عبارت دیگر، نحوه مواجهه فرد با ساختار اجتماعی جدید می‌تواند نقش مهمی در کاهش یا افزایش ابعاد بحران هویت فرد داشته باشد. در این راستا، برای جلوگیری از بحران هویت و به دست آوردن یکپارچگی درونی، فرد در مواجهه با جامعه‌ای جدید و بیگانه، باید هویت خود را بازسازی کند. لزوم بازتعریف هویت، هنگام مواجه شدن با شرایط فرهنگی متفاوت، بدان جهت اهمیت دارد که در اغلب مواقع، افراد مهاجر نوعی از نارضایتی، سرگشتگی و حال درونی ناخوشایند را تجربه می‌کنند که از اصل و ریشه آن آگاه نبوده و آن را غیرطبیعی می‌پندارند. در حالی که اولین گام در راه کمک به این افراد، آگاهی‌دهی به آنان در این مورد است که تجربه چنین احساساتی طبیعی بوده و فقط باید روش درست مواجه شدن با آن را بیابند. فروتن (۱۳۹۱) نیز بر این عقیده است که سطح تفاوت‌های فرهنگی مرتبط با هویت در مبدأ و مقصد مهاجرت، نقشی محوری در فرآیند انتقال هویت و نقش‌های جنسیتی پس از مهاجرت دارد. با توجه به مقوله محوری یافت شده، فرآیندهای مشاوره‌ای الگوی پایگاه هویت استقرار یافته تشریح می‌شود.

۱. اتحاد درمانی: ایجاد رابطه یاورانه و حمایت‌کننده از طرف مشاور که در این الگو تحت عنوان "ترجمان بودن مشاور" یاد شده است، همواره یکی از ارکان و پایه‌های اصلی شروع درمان در اغلب رویکردهای مشاوره‌ای مورد بحث قرار گرفته است، به ویژه در رویکردها و الگوهایی که همانند الگوی حاضر بر پارادایم سازه‌گرایی قرار داشته باشد و اعتقاد بر این باشد که انسان موجودی متخصص و توانمند بوده و قادر به ایجاد تغییرات مفید در خود می‌باشد. این اتحاد درمانی باید به گونه‌ای باشد که هم امکان همدلی با مراجع را فراهم کند، احساس ارزشمندی و توانمندی را به مراجع انتقال دهد، فضایی همراه با اعتماد و صمیمیت جهت افشای اسرار مراجع فراهم کند و در نهایت بتواند نوعی آگاهی و بینش در مراجع به وجود آورد که او را قادر به ایجاد تغییرات مورد نظر خود بکند.

۲. کشف مقصود جان: در این الگو منظور از کشف مقصود جان، درک گم‌گشتگی‌های هویتی و نوع تعلق خاطر به مؤلفه‌های هویتی مبدأ و میزبان است. به مراجع یاری می‌شود تا بتواند به نوعی از آگاهی و بینش برسد تا ریشه‌های خود، رشد هویت خود و انواع پایگاه‌های هویتی تجربه شده خود به همراه تبعات آن‌ها را دریابد و از طرفی بداند و درک کند که این گم‌گشتگی‌های هویتی از چه روست. تعلق خاطر به پایگاه‌های هویت عاریه‌ای را دریابد و بتواند به درک آنچه از بازتعریف پایگاه جدید هویت می‌خواهد، برسد. این همان بزرگ‌ترین مقصودی است که جان آدمی می‌تواند داشته باشد. مولوی معتقد است بزرگ‌ترین عقده‌ای که بشر در کار دنیا و آخرت خود دارد، همین است که خود را بشناسد؛ اصل و پایه و بنیاد همان خودشناسی است (همایی، ۱۳۹۳). این خودشناسی، همان کشف پایگاه هویت، گم‌گشتگی‌های هویتی، یافتن اصل و خویشتن و در نهایت پایگاه هویتی جدید است که این الگو به دنبال آن است. کشف مقصود جان

تجربه گم‌گشتگی، به این نتیجه دست یافت که اغلب این افراد مهاجر، درک درستی از مشکل خود نداشته و غالباً به مسائل دیگری نسبت داده و از دغدغه اصلی دور می‌مانند.

۴. اصل جویی: اصل جویی در این پژوهش، به معنای بازگشت به خویشتن می‌باشد. مولانا از ابتدای مثنوی، سودای بازگشت به اصل و نیستان وجود را سر می‌دهد و در تمام بخش‌های مثنوی به نوعی به آن اشاره می‌کند. او هویت را بازگشت انسان به اصل خویش، یعنی شناخت ذات باری تعالی، فنای در آن و یافتن خود در آینه هستی تفسیر کرد (فاتحی و اخلاصی، ۱۳۹۰). نظریات مولانا تماماً حواشی یک اصل‌اند و آن، رسیدن به نیستانی است که از آن دور مانده‌ایم و رهایی از زندانی که به آن گرفتار گشته‌ایم (رضادوست، ۱۳۸۸). در پژوهش حاضر، نیستان ازلی و بهشت گمشده آدمی، چیزی جز خویشتن اصیل او نیست که با جدا افتادن از آن، انسان هرکجا که باشد، حس غربت و دور افتادگی دارد. این همان غربتی است که اغلب افراد مهاجر از آن یاد می‌کنند و بر این اعتقاد هستند که هرگز راهی برای رهایی از آن وجود ندارد. پژوهشگران در ملاقات با این گونه افراد به این نکته دست یافتند که فارغ از مدت زمان حضور در فرهنگ بیگانه و سازگاری با آن و پذیرش بسیاری از مؤلفه‌های آن فرهنگ و گاه‌ها علاقه به این جوامع، فرد مهاجر عمیقاً احساسی از دورافتادگی دارد که تفسیر و علتی برای آن نداشته و معنای آن را درک نمی‌کند. این احساس غربت همیشگی، فارغ از دوری جغرافیایی، چیزی جز دورافتادگی از ریشه خویش و اصالت نیست. مطابق با یافته فوق، گلدمن و کرنیس (۲۰۰۲) در پژوهش خود نشان دادند که اصالت با عزت‌نفس بالا و رضایت از زندگی و عدم اصالت با عزت‌نفس پایین و عواطف منفی همبستگی دارد. نوده‌ئی و اعتمادی (۱۳۹۳) نیز در مطالعه خود نشان دادند که احساس اصالت روانشناختی با رضایتمندی از نقش‌های اجتماعی و کاهش افسردگی، همبستگی دارد.

۵. وحدت‌بخشی: بخش دیگری از فرآیند درمان در این پژوهش، وحدت‌بخشی نام دارد، منظور از آن، رفع تضادها و گم‌گشتگی‌های هویتی و ایجاد هماهنگی بین هویت مبدأ و میزبان است. همان‌طور که کل الگو بیانگر آن است، مشکل اصلی مراجع، حال بد ناشی از گم کردن خویشتن، غرق شدن در هویتی بیگانه و یا حیران بودن بین غرقه‌گی در هویت میزبان و یا تعلق خاطر به هویت مبدأ خود می‌باشد. در این الگو تلاش بر آن است

را می‌توان با مفاهیم سنجش و ارزیابی در ادبیات روان‌درمانی موردبررسی قرار داد. مشابه با یافته فوق، واتسون و فلیمز (۲۰۱۴) ارزیابی را به عنوان یکی از ابعاد مشترک فرآیند مشاوره و روان‌درمانی توصیف می‌کند. اورینا (۲۰۰۴) و اسمیت، روزنشتاین و گراس (۲۰۰۱) نیز بر این عقیده‌اند که ارزیابی در فرآیند مشاوره، غربالگری مراجع و شناسایی مشکلات و دلایل آن فرد برای مراجعه است. فرآیند ارزیابی و سنجش به گونه‌ای است که به مشاوران اجازه می‌دهد تصویر فوری و مقرون به صرفه‌ای از یک فرد و مسائلی که ممکن است با آن سروکار داشته، تهیه کنند.

۳. آگاهی‌بخشی: افزایش دادن هوشیاری فرد، همواره یکی از فرآیندهای اصلی تغییر در روان‌درمانی بوده است. فروید اولین کسی بود که هدف اصلی کار خود را هوشیار کردن ناهشیار می‌دانست و بعد از او تمام به اصطلاح "روان‌درمانی‌های کلامی"، کار خویش را با افزایش دادن سطح آگاهی فرد شروع کردند (پروچاسکا، ترجمه سیدمحمدی، ۱۴۰۱). از طرفی مولانا معتقد است که آدمی همان اندیشه‌ها، دانسته‌ها، معتقدات، تجارب و اندوخته‌هاست و آدمی همان است که می‌داند و می‌پندارد (رجبی، ۱۳۹۲). در این زمینه مولانا (دفتر سوم) می‌فرماید:

آن اصول دین بدانستی تو، لیک * * * بنگر اندر اصل خود، گر هست نیک
از اصولیت، اصول خویش، به * * * که بدانی اصل خود ای مرد مه

در این پژوهش نیز یکی از مهم‌ترین مراحل و فرآیندهای درمانی این است که مراجع به نوعی بینش، خودآگاهی و خودشناسی دست یابد؛ اما نقطه تمرکز در این نوع خودشناسی، آگاهی یافتن به پایگاه هویتی خویش و چگونگی تحولات پایگاه هویتی خویش در طول زمان و قرار گرفتن در موقعیت‌های مختلف فرهنگی است. به عبارت دیگر، هدف این است که مراجع بتواند به نوعی بینش از گم‌گشتگی هویتی خویش دست یابد و روایت‌های غالب هویتی خود را شناخته و نسبت به تبعات آن‌ها بینش یابد تا بتواند هویتی استقرار یافته مبتنی بر خویشتن اصیل بیابد. مطابق با یافته فوق، روان‌درمانی‌های امروزی از شیوه‌های آگاهی‌بخشی با عناوین متفاوتی استفاده می‌کنند. برای مثال، رویکرد دفتر خاطرات در درمان‌های شناختی اولیه، مانند درمان رفتاری شناختی (CBT) آرون بک (۱۹۷۹)، که در آن مراجع سوابق فکری خود کار را پر می‌کنند و پاسخ‌های درونی خود را به موقعیت‌ها ثبت می‌کنند، از همین نوع است. از طرفی، پژوهشگر با حضور در فرهنگی بیگانه و ملاقات با افرادی با تجربه هویت‌های عاریه‌ای و یا

از محدودیت‌های پژوهش حاضر این بود که الگوی حاصله با تمرکز بر دو داستان از مثنوی معنوی استخراج شده است و ممکن است اطلاعات غنی دیگری که در منظومه کلی آثار مولانا وجود دارد، از نظر پنهان مانده باشند. همچنین استفاده معنایی از استعاره‌های مثنوی معنوی در راستای طراحی الگوی مشاوره‌ای، ممکن است کمی با سوگیری ذهنی پژوهشگر همراه شده باشد. بنابراین پیشنهاد می‌شود، الگوی حاضر در بستر تمامی اشعار و تفکرات مولانا مورد بررسی قرار گرفته و در حوزه مشاوره نیز اثربخشی آن مورد آزمون قرار گیرد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: این مقاله برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول در رشته مشاوره در دانشگاه علامه طباطبائی با تاریخ تصویب پروپوزال ۱۳۹۹/۸/۱۹ و شناسه اخلاق IR.ATU.REC.1399.091 است.

حامی مالی: این پژوهش در قالب رساله دکتری و بدون حامی مالی انجام شده است.

نقش هر یک از نویسندگان: نویسنده اول، پژوهشگر اصلی این پژوهش است. نویسنده دوم استاد راهنما و نویسندگان سوم و چهارم اساتید مشاور می‌باشند.

تضاد منافع: نویسندگان هیچ تضاد منافی در رابطه با این پژوهش اعلام نمی‌نمایند.

تشکر و قدردانی: بدین وسیله از اساتید راهنما، مشاور و متخصصین ادبی که ما را در این پژوهش همراهی نمودند، قدردانی می‌گردد.

تا این گم‌گشتگی برطرف شده و مراجع به نوعی از انعطاف‌پذیری برسد تا بتواند وحدتی بین مؤلفه‌های هویتی مبدأ و میزبان ایجاد کرده و به پایگاهی جدید از هویت خود دست یابد. در این راستا، فاتحی و اخلاصی (۱۳۹۰) معتقدند که مسئله هویت، همان مسئله شخصیت است و هویت همان احساس استمرار حیات روانی است که انسان تجربه کرده و همان یگانگی و وحدتی که انسان در برابر اوضاع متغیر دنیای خارج در خود احساس می‌کند. به عبارتی می‌توان گفت که یافته‌های این پژوهش همسو با سایر پژوهش‌ها، لزوم ایجاد وحدت در شخصیت را برای حیات روانی انسان ضروری می‌داند، در غیر این صورت، انسان نسبت به هیچ چیز تصویری نخواهد داشت. در نگاه مولانا، مسئله مهم در شکل‌گیری هویت، بحث وحدت و یگانگی است. هویت یک شخص یا شیء، با وجود همه تفاوت و اختلافی که با دیگر افراد یا اشیا دارد، یکسان است، به عبارتی، انسان‌ها در ذات و حقیقت همانند هستند (حجازی و پورشیخعلی، ۱۳۹۸).

۶. پایان‌بخشی: همانند ایجاد رابطه درمانی، پایان‌بخشی نیز در اغلب رویکردهای مشاوره‌ای مورد بحث و توجه قرار گرفته است. به همان اندازه که شروع درمان تأثیرگذار بوده و مسیر درمان را معین می‌کند، پایان‌بخشی بخش مهمی از هر الگوی مشاوره‌ای است که اگر درست و به‌موقع صورت نگیرد، می‌تواند تمام فرآیند درمان را بی‌اثر کند. در این الگو، زمانی فرآیند درمان به پایان می‌رسد که مراجع و مشاور به هدف اصلی آن، یعنی پایگاه هویت استقرار یافته مبتنی بر بازگشت به خویشتن، دست یافته باشند. همسو با یافته فوق، بک (۲۰۰۰) معتقد است که صرف نظر از جهت‌گیری نظری، همه روان‌درمانگران به مراحل مربوط به پایان دادن به درمان که معمولاً به آن اختتام نیز گفته می‌شود، توجه می‌کنند. هیل (۲۰۰۵) نیز بر این باور است که مرحله اختتام روان‌درمانی، نقطه اوج تجربه روان‌درمانی است، مرحله‌ای که بر دستاوردهای حاصل از درمان استوار شده و بیماران را قادر می‌سازد بدون کمک فعال مداوم روان‌درمانگر، به‌طور مؤثری عمل کنند.

پژوهش‌های انسانی و مطالعات فرهنگی
مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۲، شماره ۱۲۱، بهار (فروردین) ۱۴۰۲

منابع

اسپرهم، داوود. (۱۳۹۴). مولانا و هویت انسانی. *کهن‌نامه ادب پارسی*، ۶(۴)، ۱-۲۰

https://classicalit.ihcs.ac.ir/article_2243.html

برامکی، اعظم؛ سجودی، فرزانه. (۱۳۹۳). عروس مهاجر تثبیت هویت فرهنگی «خود» در سرزمین میزبان از طریق فرآیند دیگری‌سازی در منظومه خسرو و شیرین نظامی. *کهن‌نامه ادب پارسی*، ۵(۳)، ۱-۲۴.

https://classicalit.ihcs.ac.ir/article_1861.html?langfa

پروچاسکا، جیمز؛ نورکراس، جان. (۱۴۰۱). *نظریه‌های روان‌درمانی (نظام‌های روان‌درمانی)*. (ترجمه سیدمحمدی). تهران: انتشارات روان (تاریخ انتشار به زبان اصلی، ۲۰۱۸).

حجازی، بهجت‌السادات؛ پورشیخعلی، هادی. (۱۳۹۸). آشنایی‌زدایی مفهوم

هویت در مثنوی بر مبنای تأویل قرآنی. *الهیات تطبیقی*، ۱۰(۲۲)، ۸۱-۹۲

<https://doi.org/10.22108/coth.2019.115722.1244>

حر، لیلیا؛ رضی، احمد. (۱۳۹۹). دیگری‌شدگی هویت در رمان نوجوان (مطالعه موردی: رمان چشم‌اسب اثر جمیله گوین). *متن پژوهی ادبی*، ۲۴(۸۵)، ۳۴۱-۳۶۸

[doi: 10.22054/ltr.2018.28644.2145](https://doi.org/10.22054/ltr.2018.28644.2145)

خدایی، نرجس. (۱۳۸۹). طرح تضادهای اجتماعی و هویتی در «ادبیات مهاجرت» آلمان. *پژوهش ادبیات معاصر جهان*، ۱۵(۶۰)، ۴۱-۶۰.

https://jor.ut.ac.ir/article_22859.html

رجبی، محمدرضا. (۱۳۹۲). خودشناسی «در مثنوی؛ مبانی و طرق. *فصلنامه علمی پژوهشنامه اخلاق*، ۶(۱۹)، ۱۳۷-۱۵۶.

<http://akhlagh.maaref.ac.ir/article-1-1566-fa.html>

زرین کوب، عبدالحسین. (۱۴۰۱). *سرنی (۲ جلدی) ویرایش شانزدهم*. تهران: انتشارات علمی.

<https://www.iranketab.ir/book/5595-sere-ney>

عباس‌هاشمی، تیناب؛ شریفی، اصغر؛ ایمانی، محمدنقی. (۱۳۹۹). ارائه مدل پرورش هویت چند فرهنگی دانش‌آموزان ابتدایی بر اساس نظریه داده بنیاد. *مجله توسعه آموزش جندی شاپور اهواز*، ۱۱(ویژه‌نامه)، ۱۱-۲۷.

[doi: 10.22118/edc.2020.217831.1261](https://doi.org/10.22118/edc.2020.217831.1261)

فاتحی، ابوالقاسم؛ اخلاصی، ابراهیم. (۱۳۹۰). هویت بر اساس داستان مارگیر مولوی. *پژوهش‌های ادب عرفانی*، ۵(۲)، ۱۶۵-۱۸۶.

https://jpll.ui.ac.ir/article_16339.html

فروتن، یعقوب. (۱۳۹۱). بررسی اجتماعی و جمعیت‌شناختی مناسبات هویت و مهاجرت، *فصلنامه مطالعات ملی*، ۱۳(۵۰)، ۹۶-۷۳.

http://rjnsq.sinaweb.net/article_99153.html?lang=fa

فلاح، غلامعلی؛ سجودی، فرزانه، برامکی، سارا. (۱۳۹۵). چالش عناصر هویت‌ساز سرزمین مادری و میزبان در فضاهای بیناگفتامی مهاجرت در رمان‌های ادبیات مهاجرت فارسی. *جستارهای زبانی*، ۷(۵)، ۱۹-۴۲.

<https://lrr.modares.ac.ir/article-14-2046-en.html>

قریشی، مریم؛ مظاهری، محمدعلی؛ امیری، شعله. (۱۳۹۳). مقایسه پایگاه‌های هویت نوجوانان و جوانان ایرانی ساکن ایران، مقیم انگلستان و ساکن ایران و دارای تجربه زندگی در انگلستان. *فصلنامه مطالعات ملی*، ۱۵(۵۸)، ۱۲۷-۱۴۵.

http://rjnsq.sinaweb.net/article_97276.html?lang=en

مجتبائی، کاظم؛ نوابخش، مهرداد؛ کلدی، علیرضا؛ زارع مهدوی، قادر. (۱۳۹۹). بررسی تغییر انسجام اجتماعی ناشی از مهاجرت در شهر قم. *پژوهش‌نامه نظم و امنیت انتظامی*، ۱۳(۲)، ۵۱-۷۰.

http://www.osra.jrl.police.ir/article_93811.html?lang=fa

محمدی، رزگار. (۱۳۹۴). *تدوین الگوی جان‌درمانی بر پایه قصه طوطی و بازرگان (مثنوی معنوی) و تعیین اثربخشی آن بر روی کاهش ناامیدی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه علامه طباطبائی تهران، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.

نوده‌ئی، داود؛ اعتمادی، احمد. (۱۳۹۳). بررسی و مقایسه مفهوم اصالت از دیدگاه درمان‌های وجودی و غزلیات حافظ. *فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۵(۱۸)، ۸۷-۱۱۰.

https://qccpc.atu.ac.ir/article_580.html?lang=fa

همایی، جلال‌الدین. (۱۳۹۳). *مولوی‌نامه*. تهران: انتشارات زوار

<https://www.iranketab.ir/book/56753-molavi-nameh>

یحیی‌زاده، جلودار، سلیمان؛ حیدری، شعبان، موسوی تروجنی، سیده رقیه. (۱۳۹۷). اثربخشی آموزش خودآگاهی بر هویت‌یابی و مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم. *مجله روانشناسی و روان‌پزشکی شناخت*، ۵(۴)، ۵۲-۶۲.

<https://doi.org/10.29252/shenakht.5.4.52>

References

- Abas Hashemi, T., Sharifi, A., Imani, M. (2020). A Model for the Development of Multicultural Identity in Elementary Students Based on Foundation-Data Theory. *Educational Development of Judishapur*, 11(Supplement), 11-27. <https://doi.org/10.22118/edc.2020.217831.1261>
- Ahmadi, F; Ahmadi, N; (2016), *The concept of individuality in Iranian Islam*. translated by Fariba Momeni, Tehran: Kavir Publications, first edition.

- <https://www.adinehbook.com/gp/product/9642141329>
- Akhtar, S. (1995). A third individuation: Immigration, identity, and the psychoanalytic process. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 43(4), 1051-1084.
<https://doi.org/10.1177/0003065195043004>
- Baramaki, A., & Sojudi, F. (2014). Stabilizing Ones' Own Cultural Identity in the Host Country through the Process of Othering in Nezami Ganjavi's Khosrow and Shirin. *Classical Persian Literature*, 5(3), 1-24.
https://classicalit.ihcs.ac.ir/article_1861.html?lang=en
- Beck, A. T., Rush, J. A., Shaw, B. F., Emery, G. (1979) *Cognitive Therapy of Depression*. New York: The Guilford Press.
<https://www.aafp.org/pubs/afp/issues/2006/0101/p83.html>
- Beck, J.G. (2000). Treatment. In A.E. Kazdin (Ed.), *Encyclopedia of psychology* (Vol. 8) Washington, DC: American Psychological Association & Oxford University Press.
<https://global.oup.com/academic/product/encyclopedia-of-psychology-9781557981875?cc=us&lang=en&>
- Boshrieh H, (2004). Political ideology and social identity in Iran. by Hamid Ahmadi, Iran; *Identity, nationality, ethnicity*. Tehran: Humanities Research and Development Institute, 115-132.
<http://ensani.ir/file/download/article/20100902121219.pdf>
- Cheng, T. C., & Lo, C. C. (2018). A longitudinal analysis of factors associated with therapeutic alliances. *Community Mental Health Journal*, 54, 782-792.
<https://doi.org/10.1007/s10597-017-0229-1>
- Duriez, B., Smits, I., & Goossens, L. (2008). The relation between identity styles and religiosity in adolescence: Evidence from a longitudinal perspective. *Personality and Individual Differences*, 44(4), 1022-1031.
<https://doi.org/10.1016/j.paid.2007.10.028>
- fallah G A, sojoodi F, baramaki S. (2016) The Challenge of Identity-Makers Elements of Motherland and Host Land in Migration Inter- Discourse Spaces in Migration Persian literature Novels. *LRR*. 7 (5):19-42. <https://lrr.modares.ac.ir/article-14-2046-en.html>
- Fatehi, A., & Ekhlasi, E. (2011). Identity on the basis of Molavi's Snake-Charmer Story. *researches on mystical literature (gowhar-i-guya)*, 5(2), 165-186.
https://jpll.ui.ac.ir/article_16339_699cff3a36a38d7159eefd5b7e67c1cd.pdf
- Foroutan, Y. (2012). Socio-Demographic Study of the Association between Identity and Migration. *National Studies Journal*, 13(50), 73-96.
http://rjnsq.sinaweb.net/article_99153.html?lang=fa
- Garcia, E., Moreno, R., & Tarjuelo, B. (2017). Identity and Immigration. From Ulysses' Syndrome to the Identity Construct and their Cultural Development. *European Psychiatry*, 41(S1), S622-S622.
<https://doi.org/10.1016/j.eurpsy.2017.01.1001>
- Ghoreishi, M., Mazaheri, M. A., & Amiri, S. (2014). Comparison of Identity Status of Iranian Adolescents and Youths, Resident in Iran, Resident in England and Residents in Iran Who Had Living Experience in England. *National Studies Journal*, 15(58), 127-145.
http://rjnsq.sinaweb.net/article_97276.html?lang=en
- Goldman, B. M., & Kernis, M. H. (2002). The role of authenticity in healthy psychological functioning and subjective well-being. *Annals of the American Psychotherapy Association*, 5(6), 18-20.
<https://psycnet.apa.org/record/2002-11420-003>
- Gyberg, F., & Frisén, A. (2017). Identity status, gender, and social comparison among young adults. *Identity*, 17(4), 239-252.
<https://doi.org/10.1080/15283488.2017.1379905>
- Ha, S. E., & Jang, S. J. (2015). Immigration, threat perception, and national identity: Evidence from South Korea. *International Journal of Intercultural Relations*, 44, 53-62.
<https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2014.12.001>
- Hejazi, B. S., & Poursheikhali, H. (2019). De Familiarization of Identity in Mathnavi based on the Quran Interpretation. *Comparative Theology*, 10(22), 81-92.
<https://doi.org/10.22108/coth.2019.115722.1244>
- Hill, C. E. (2005). Therapist techniques, client involvement, and the therapeutic relationship: Inextricably intertwined in the therapy process. *Psychotherapy: theory, research, practice, training*,

- 42(4), 431. <https://doi.org/10.1037/0033-3204.42.4.431>
- Homayi, Jalaloddin (2013). *Molavi Nameh*. Volume 1. Tehran: Zovar Publications. <https://www.iranketab.ir/book/56753-molavi-nameh>
- Hor, L., Razi, A. (2020). Othering of Identity in Teenage Novel: The Case of "The Eye of the Horse" by Jamila Gavin. *Literary Text Research*, 24(85), 341-368. <https://doi.org/10.22054/ltr.2018.28644.2145>
- Howard, J. A. (2000). Social psychology of identities. *Annual review of sociology*, 26(1), 367-393. <https://pdodds.w3.uvm.edu/files/papers/others/2000/howard2000.pdf>
- Khodaie, N. (2010). Presentation of the conflicts of society and identity in German migration literature. *Research in Contemporary World Literature*, 15(60), 41-60. https://jor.ut.ac.ir/article_22859.html?lang=en
- Korzenevica, M. (2020). Moving, staying and returning under uncertainty: Labour migration and identity formation among Young Nepali Men. *Geoforum*, 112, 148-157. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2020.04.004>
- Lewin, F. A. (2001). Identity crisis and integration: The divergent attitudes of Iranian immigrant men and women towards integration into Swedish society. *International Migration*, 39(3), 121-135. <https://doi.org/10.1111/1468-2435.00159>
- Ma'arif Vand F, Tofiq E, (2013). The ethnic identity of immigrants and their integration in the urban structure and relations (study of Kurdish immigrants in the neighborhood of Islamabad, Karaj city by the method of grounded theory). *Social issues of Iran (Khwarazmi University)*. Term 5. Number 1, 123-144. <http://jspi.khu.ac.ir/article-۱۹۳۵-۱-fa.html>
- Mohammadi R, (2010). Formulation of a therapeutic pattern based on the story of parrot and merchant (spiritual mathnavi) and determining its effectiveness on reducing despair. (Unpublished Master thesis). Allameh Tabatabaei University, Tehran, MA.
- Mojtabaei, K., Navabakhsh, M., Kaldi, A. (2020). The impact of immigration on the variability of social cohesion. *Quarterly of Order & Security Guards*, 13(2), 51-70. http://www.osra.jrl.police.ir/article_93811.html?lang=fa
- Nodeie, D., Etemadi, A. (2014). The survey and comparison of authenticity in existential therapy and Hafez lyric poems. *Counseling Culture and Psychotherapy*, 5(18), 87-110. https://qccpc.atu.ac.ir/article_580.html?lang=en
- Phillips, K. R. (2006). Rhetorical maneuvers: Subjectivity, power, and resistance. *Philosophy & Rhetoric*, 39(4), 310-332. <https://www.jstor.org/stable/20697165>
- Priebe, S., & McCabe, R. (2008). Therapeutic relationships in psychiatry: the basis of therapy or therapy in itself? *International Review of Psychiatry*, 20(6), 521-526. <https://doi.org/10.1080/09540260802565257>
- Prochaska, J A.; Norcross, J C. (2018). Theories of psychotherapy (systems of psychotherapy). Translation: Yahya Seyed Mohammadi (2022). Neshan Ravan. <https://www.adinehbook.com/gp/product/6008352017>
- Rajabi, M. (2013). Mowlavi on Knowledge of the Self. *Research Quarterly in Islamic Ethics*, 6(19), 137-156. <https://www.magiran.com/paper/1177899?lang=en>
- Salmon-Letelier, M. (2022). The shaping of national identity in diverse Nigerian secondary schools. *International Journal of Educational Development*, 89, 102540. <https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2021.102540>
- Schleiermacher, F. (1998). *Hermeneutics and criticism and other writings*. <https://philpapers.org/rec/SCHHAC>
- Schwarzenthal, M. (2022). Researching intercultural competence and critical consciousness among adolescents growing up in societies of immigration. *International Journal of Intercultural Relations*, 91, 311-317. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2022.04.011>
- Smith, T. B., Rosenstein, I., & Granaas, M. M. (2001). Intake Screening with the Self-Rating Depression Scale in a University Counseling Center. *Journal of College Counseling*, 4(2), 133-141.

<https://doi.org/10.1002/j.2161-1882.2001.tb00193.xS>

- perham, D (2015). Molana and human identity. *Classical Persian Literature*, 6(4), 1-20.
https://classicallit.ihcs.ac.ir/article_2243.html?lang=fa
- Urbina, S. (2004). *Essentials of psychological testing*. Hoboken, NJ: John C Wiley & Sons.
- Warriner, D. S. (2007). Transnational literacies: Immigration, language learning, and identity. *Linguistics and Education*, 18(3-4), 201-214.
<https://doi.org/10.1016/j.linged.2007.10.003>
- Watson, J. C., & Flamez, B. (2014). *Counseling assessment and evaluation: Fundamentals of applied practice*. Sage Publications.
- YahyazadehJeloudar, S., Hedarie, S., & Mousavi Teroujeni, S. R. (2018). The Effect of Self-awareness Rising on Identification and Accountability among High School Students. *Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry*, 5(4), 52-62.
<https://doi.org/10.29252/shenakht.5.4.52>
- Zarinkoob A H, (2018). *Sere-Ney* (2 volumes). 16th edition. Tehran: Scientific Publications.
<https://www.iranketab.ir/book/5595-sere-ney>

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 پرتال جامع علوم انسانی